



Mitä kirjoitamme, missä julkaisemme

Monet Terran lukijat ovat kynäilijöitä. Jotkut kirjoittavat omasta halustaan ilman viran velvoitetta. Toisten meistä tulisi tai on pakko kirjoittaa toimmemme ja tehtävämme luonteen vuoksi. Odotukset saattavat joko innostaa tai tehdä kirjoittamisesta henkilökohtaisen ongelman.

Kirjalliset saavutukset koituvat yleiseksi hyödyksi, jos niihin sisältyy sanoma ja jos ne julkaistaan. Osa julkaisuista on luonnollisesti kotimaista hengenravintoa. Osan julkaisuista pitäisi olla ulkomaisten tiedemiesten tavoitettavissa ja käytettävissä. Onhan tiede kansainvälistä, kuten toistuvasti todetaan. Kirjoittamiselle ja arvokkaan asian julkaisemiselle ei tietysti tule asettaa tietoisia esteitä. On pikemminkin pyrittävä yleiseen luovuuskapasiteetin mobilisoimiseen.

Pitäisikö sitten kirjallisia ponnisteluja yrittää suunnata kannustuksin tai tiedepoliittisin päätöksin tiettyihin ongelmiin tai tietyille julkaisufoorummeille. Vai tulisiko suhteellisen vähälukuisten maantieteilijöittemme antaa vapaasti suuntautua niihin tieteellisiin harrastuksiin ja haasteisiin mihin kukin itse tahtoo, kykenee tai sattuu joutumaan.

Luullakseni meillä maantieteilijöillä on luontaista mieltymystä moneen suuntaan. Onhan jo tieteemme arvostetun edesmenneen J. A. Palménin toistuvasti kerratun näkemyksen mukaan kuin kimppu kauniita kukkasia. Niin ikään eri korkeakouluilla on omat, osin toisistaan poikkeavat tutkimusperinteensä. Lisäksi me maantietei-

lijät edustamme luonnollisesti eri ikäluokkia, ja meillä on kenties siitä syystä erilainen halu ja tarve maantieteen oleellisimman tehtävän peräämiseen. Eri sukupolvilla on myös ollut erilainen kasvatus ja elinympäristö, mikä lienee vaikuttanut oleellisesti maailmankuvan ja arvo-maailman muotoutumiseen. Käsitteemme saattavat erota myös siinä, mikä on tehtävämme tiedemiehenä ja tiedenäisenä. Ja tietysti toisilla ura on jo takana, toisilla vielä urkenematta.

Mikä sitten kiinnostaa ja mitä on tarjolla? Varsin monilla aikamme nuorilla, myös maantieteilijöillä, on taipumus ja mahdollisuus ulospäin suuntautumiseen. Heitä kiehtovat kaukomaille vievät ekskursionit ja tutkimus kehitysmaissa, mikä ilmenee vaikkapa kehitysmaantieteellisen lehden Maapallon sisällöstä sekä Terraan ja Fenniaan tarjotuista käsikirjoituksista. Lamaantuuksiko etäisiä ongelmia etsivän nuoren tieteellinen into, jos käsikirjoitusta ei hyväksytä painettavaksi? Vai yrittääkö hän ilmaista asiansa tieteellisemmin tai vaihtaa aihepiiriä, jotta saisi ajatuksensa maailmalle?

Pitäisikö tehdä esimerkiksi kartastoa? Mieluusti muistellemme, kuinka me suomalaiset saimme aikaan maailman ensimmäisen kansallisen kartaston, Suomen Kartaston, vuonna 1899. Sen valmistuminen oli kansallinen suursuoritus, osoitus maamme sivistystasosta pahimpien sortovuosien kynnyksellä. Nyt on Suomen Kartaston 5. laitoksen valmistuminen loppusuoralla, mutta

monet maantieteilijät kilvoittelevat vielä sen parissa. Uutta kartastotyötä on tulossa. Suomen Maantieteellinen Seura on käynnistänyt Pohjoismaisen Ympäristökartaston selvityshankkeen. Työ on tarkoitettu päätökseen vuonna 1994. Niin ikään Suomen Maantieteellinen Seura on aloittanut Suomen Kartaston 100-vuotisjuhla-julkaisun suunnittelun. Tämä kartasto tulee luonnollisesti juhlistamaan vuotta 1999.

Kartastohankkeita suunnittelevat ja niissä ovat mukana monet varttuneet maantieteilijät. Kartastojen tuottaminen sitoo tietysti huomattavan määrän maantieteilijöiden älyllistä aktiiviteettiä. Halukkuutta ja intoa löytynee, eihän — tai vaikei — kyseessä ole enää kansallinen velvollisuus vaan pelkkä halu tyydyttää tieteellisen tiedon tarvetta. Mukaan vielä mahtunee!

Pohjoissuomalaistuneena maantieteilijänä olen luonnollisesti kehittynyt näkemään entistä paremmin Pohjois-Suomen ongelmia. Olen kirjoittanut muutamia artikkeleita Pohjois-Suomen maantieteellisen seuran julkaisuihin: Nordia, Nordia Tiedonantoja ja Lompolo. Yleensä aiheeni ovat koskettelleet pohjoisen omaleimaisia oloja ja ongelmia. En suinkaan ole valinnut näitä lehtiä nurkkapartioottisista syistä vaan käsityksessä, että niiden kautta tavoitan sitä lukijakuntaa, jolle sanoma on tarkoitettu. Nimenomaan englanninkielinen Nordia-sarja tuntuu tulleen tutuksi monille ulkomaalaisille kylmien alueiden tutkijoille yksittäisten artikkeleiden sekä pohjoisia ja korkeita alueita käsittelevien symposiojulkaisujen kautta.

Takaiskuna koettiin monien maantieteilijöiden piirissä tieto, että Suomen akatemia oli päättänyt lakkauttaa pitkäaikaisen tukensa Nordia-sarjalle vuonna 1989. Perusteluna ratkaisulle oli se, että samalla tieteenalalla ei tule olla kuin korkeintaan yksi kotimainen, tieteellinen englanninkielinen aikakauslehti. Vanha maantieteellinen sarja Fennia jäi tuen piiriin. Nordian toimittaminen,

kuten minkä tahansa tieteellisen sarjan julkaiseminen ilman rahallista avustusta, käy vaikeaksi. Nordian lopullinen kuolema tuntuisi pohjoisia alueita tutkivista ja edustavista maantieteilijöistä turhalla. Ehkä myös käsikirjoituksen tarjoaminen Nordian sijasta Fennialle vaatii vaikkapa aloittelevalta oululaiselta tieteentekijältä joltistakin uskallusta. Lisäksi Fenniassa on nyt ruuhkan pelkoa niin, että ulkomaalaisten tarjoamia käsikirjoituksia aiotaan yleisellä ohjeella karsia, ja myös kirjoitusten pituudesta ja julkaistavien artikkeleiden sivumääräkatosta on keskusteltu.

Oliko Nordialta otettu Suomen akatemian tuki pois Suomen maantieteilijöiden yhteisestä julkaisuavustuksesta? Vuonna 1989 akatemian tuki Nordialle oli 40 000 markkaa, sen jälkeen ei mitään. Silti Suomen Maantieteellisen Seuran saama avustus Fennian ja Terran julkaisuutoimintaan on pysynyt vuosina 1989—91 markkamääräisesti hyvin tarkasti samana, noin 190 000 markkana.

Pohtiessamme mitä kirjoitamme ja missä julkaisemme voimme myös päätyä ajatukseen, että kirjoitamme tieteellisistä ongelmista kansainvälisen arvostelun kestäviä tutkimuksia ja julkaisemme ne ulkomaisissa sarjoissa. Samalla tietysti toivomme, ettei ulkomainen sarja hylkää juttuamme vain siksi, että sen on tehnyt ulkomalainen ja mahdollisesti vielä ulkomailla. Onhan arvokasta, että suomalainen julkaisee ulkomailla, vaikka..., onhan?

Entäpä sitten tämä Terra. Se tarjoaa erään foorumin julkaista pikku tutkimuksia ja katsauksia, esittää oivalluksia, keskustella. Lehti yrittää tarjota luettavaa ja herätteitä erityisesti Suomen Maantieteellisen Seuran jäsenille, joita on lähes 1400. Lehden koko anti ei voi kaikkia kiinnostaa, mutta toivottavasti jokainen saa jotakin ja mahdollisimman paljon.

OLAVI HEIKKINEN